

LEERLIJN

ERFGOED

Lessenreeks: Erfgoed maken

Groep 7

Informatie over *Erfgoed maken*

Doel van de lessenreeks

De leerlingen leren dat culturen en personen sporen achterlaten en dat deze sporen iets vertellen over het verleden. De leerlingen ervaren dat er vele perspectieven zijn op wat erfgoed is of kan zijn en welke factoren hierin meespelen.

De leerlingen reflecteren op hun eigen leven en vragen zich af wat ze toekomstige generaties over zichzelf willen vertellen of laten zien. De leerlingen geven vorm aan hun eigen identiteit.

Vooraf

Een groot deel van ons verleden is volledig onbekend, doordat het letterlijk en figuurlijk spoorloos verdwenen is. De bronnen die wel beschikbaar zijn is ons erfgoed, zowel materieel als immaterieel erfgoed. Maar welke betekenis we daaraan geven is per generatie en cultuur verschillend. Wikipedia meldt hierover het volgende: geschiedschrijving of historiografie is de geschreven interpretatie van het verleden. De historicus maakt een keuze uit het tot zijn beschikking staande materiaal en brengt hier structuur in. Een zekere mate van subjectiviteit is onvermijdelijk, omdat de geschiedschrijver de materie vanuit zijn eigen wereld, vanuit zijn eigen opvattingen en zijn eigen maatschappelijke situatie benadert. Een interessant gegeven in dit licht is het gebrek aan informatie over invloedrijke vrouwen. Zijn die vrouwen er niet geweest of is er iets anders aan de hand? Eeuwenlang hebben mannen de dienst uitgemaakt en is er lang weinig aandacht geweest voor invloedrijke vrouwen. Daar lijkt nu verandering in te komen.

Vorbereiding

Reserveer de leskist bij CKC door te mailen naar info@cultuurenteknikopschool.nl. Kijk voor elke les goed of je fysieke materialen uit de kist nodig hebt. Veel van de lesmaterialen zoals bijlages en werkbladen zijn ook online te vinden.

Werk je digitaal zonder leskist? Klik dan op de linkjes in de materialenlijst of kijk op de website www.cultuurenteknikopschool.nl/leerlijnen/erfgoed.

Materialenlijst

Les 1:

- Digibord
- Werkblad 1: historische personen
- 6 Persoonskaarten: Willem van Egmond, C.L.J. Bos, Joop Kentgens, Arie van der Spek, John McCormick, Dirk Franx en Sanne van Havelte (leskist).

Les 2:

- Digibord
- Bijlage A: klassenfoto uit 1935
- Papier en pennen/ stiften
- Werkblad 2: mijn verhaal

Inhoud

Les 1 Herinnerd of vergeten?

Waarom kennen we de verhalen van sommige mensen uit het verleden nog wel en van anderen niet? De leerlingen doen onderzoek naar enkele historische figuren, die iets hebben betekend voor Zoetermeer aan de hand van verschillende bronnen (sporen van hun bestaan).

Beroemd of berucht?

Sporen van een verleden

Wie ben ik?

Verborgene verhalen

Les 2 Hedendaags verzamelen

We hebben geen teletijdmachine. Op welke manier kunnen de mensen in de toekomst wel terugkijken op onze tijd? De leerlingen gaan op zoek hun eigen verhaal om door te geven en laten dit zien in een 'selfie'.

Nu voor de toekomst

Mijn verhaal

Zelfportret

De verhalendoos

1 Herinnerd of vergeten?

Lesdoel De leerlingen leren dat culturen en personen sporen achterlaten en dat deze sporen iets vertellen over het verleden. De leerlingen ervaren dat er vele perspectieven zijn op wat erfgoed is of kan zijn en welke factoren hierin meespelen.

Materialen

- Digibord
- Werkblad 1: historische personen
- 6 Persoonskaarten: Willem van Egmond, C.L.J. Bos, Joop Kentgens, Arie van der Spek, John McCormick, Dirk Franx en Sanne van Havelte.

Vorbereiding

- Print/kopieer werkblad 1: historische figuren, één werkblad per persoon of per groep.
- Leg de 6 persoonskaarten uit de leskist klaar.

Inhoud

Waarom kennen we de verhalen van sommige mensen uit het verleden nog wel en van anderen niet? De leerlingen doen onderzoek naar enkele historische figuren die iets hebben betekend voor Zoetermeer. Ze doen dit aan de hand van verschillende bronnen.

Beroemd of berucht?

Sporen van een verleden

Wie ben ik?

Verborgene verhalen

Introductie

Uit het verleden van Zoetermeer zijn veel tastbare sporen bewaard gebleven in de vorm van archieven, beeldmateriaal, monumenten en archeologische vondsten. Daarnaast zijn er al talloze artikelen en boeken over de geschiedenis van Zoetermeer geschreven. Informatie over de geschiedenis van Zoetermeer wordt door verschillende organisaties verzameld, bewaard en beheerd. Met de website 'Geheugen van Zoetermeer' wordt de beschikbare informatie over de geschiedenis van Zoetermeer toegankelijker voor het publiek. Kijk op: <https://www.geheugenvanzoetermeer.nl>

Oriënteren

Beroemd of berucht?

10 minuten

Opdracht

Iedereen laat sporen achter tijdens zijn leven, maar niet iedereen zal later worden herinnerd door veel mensen. Vraag de kinderen namen van enkele bekende mensen te noemen. Schrijf deze op het bord. Bespreek vervolgens waar ze deze mensen van kennen, waarom ze zo bekend zijn en hoe ze ervoor zorgen dat iedereen ze kent. Is er veel over hun geschreven of zijn ze bijvoorbeeld vaak te zien of te horen (geweest) op de radio, TV, social media?

Reflecteren

Moet je bekend zijn om later herinnerd te worden? Wat denk je dat er van jou achter blijft in deze wereld? Wie zal zich jou herinneren en hoe? (Filosofeer erop los, alle antwoorden zijn goed, verken de mogelijkheden)

Onderzoeken

Sporen van een verleden

15 minuten

Opdracht

In de kleine Zoetermeerse geschiedenis komen de volgende namen voor:

1. Willem van Egmond
2. Cornelis Leonardus Jacobus Bos
3. Arie van der Spek
4. Joop Kentgens en/of John McCormick (allebei WOII)
5. Sanne van Havelte
6. Dirk Franx

- Maak zes groepjes en deel de zes persoonskaarten uit met achtergrondinformatie over de historische figuren (ieder groepje 1 persoonskaart). Wie waren deze mensen?
- Geef elk groepje 1 werkblad. Per groepje onderzoeken ze een personage en vullen per persoon het werkblad 1: historische figuren in.

Reflecteren

Wat vind je ervan dat deze mensen een speciaal plekje krijgen in de geschiedenis van Zoetermeer?

Uitvoeren

Wie ben ik?

25 minuten

Opdracht

De leerlingen geven aan de hand van het werkblad een presentatie over hun personage. Dit doen ze op de volgende manier:

- Er wordt niet gesproken (denk aan de dramavorm Pantomime)
- Iedere groep krijgt drie A4-jes: op elk velletje mag of een jaartal of een woord worden geschreven. De leerlingen kiezen de drie belangrijkste stukjes informatie om het verhaal te 'vertellen'.
- Eén persoon uit de groep vertegenwoordigt de 'personage' waarover ze vertellen. Deze persoon beeldt één handeling uit, dat laat zien wat zijn of haar beroep/ functie/ 'heldendaad' was. Iets waardoor deze persoon bekend is geworden. De foto's kunnen hiervoor de bron vormen.
- De anderen in de groep laten de informatie op de velletjes zien door of naast/ achter de personage te staan of door één voor één op te komen en weer te verdwijnen.
- Op de achtergrond is het bronblad te zien met de afbeeldingen. Dit zijn de bladen die gebruikt zijn in de onderzoeksfase.

Geef de leerlingen 5-10 minuten om de presentatie voor te bereiden:

- Welke 'belangrijke' informatie schrijven ze op de drie velletjes?
- Welke handeling beeldt de personage uit?
- Waar en hoe gaan ze staan, zitten, lopen?

Bespreek elke presentatie aan de hand van de volgende vragen:

- Wat weten de anderen nu over deze personage?
- Welke bron heeft dat laten zien? Waren dat de afbeeldingen, het pantomimespel of de informatie op de velletjes?

Reflecteren

Welke 'belangrijke' informatie van jullie persoon is 'verloren' gegaan in jullie presentatie? Hoe komt dat denk je?

Evaluëren

Verborgene verhalen

10 minuten

Opdracht

Bespreek het volgende: waarom kennen we de verhalen van deze mensen nog wel en van anderen niet? Hoeveel mannen en hoeveel vrouwen zijn vandaag gepresenteerd? Wat valt dan op? Hoe komt het eigenlijk dat er zo weinig vrouwennamen voorkomen in de geschiedenisboeken?

HUISWERK:

Opdracht

De volgende les werken de leerlingen aan hun eigen verhaal. Wat willen ze de volgende generaties vertellen over zichzelf? Welke gebeurtenis is belangrijk voor hen geweest? Dit kan een vrolijke, serieuze of verdrietige gebeurtenis zijn.

Hebben ze daar nog 'bewijs' van? Laat de leerlingen hier over nadenken en bespreek dit in de volgende les met elkaar.

- Foto
- Filmpje
- Brief
- Notitie
- Diploma
- Speciaal voorwerp
- Kledingstuk

2

Hedendaags verzamelen

Lesdoel

De leerlingen reflecteren op hun eigen leven en vragen zich af wat ze toekomstige generaties over zichzelf willen vertellen of laten zien. De leerlingen geven vorm aan hun eigen identiteit.

Materialen

- Digibord
- Bijlage A: klassenfoto uit 1935
- Papier en pennen/ stiften
- Werkblad 2: mijn verhaal

Vorbereiding

- Print per leerling werkblad 'mijn verhaal' uit en leg het materiaal klaar voor het maken van een woordweb.
- In deze les bedenken de leerlingen met welke voorwerpen ze hun eigen verhaal kunnen vertellen. Als voorbeeld kun je zelf drie eigen voorwerpen meenemen (of benoemen) en daarmee je eigen verhaal vertellen. Je kunt denken aan een kledingstuk, een muziekje, een bepaalde geur of een ander voorwerp.

Inhoud

We hebben geen tijdmachine. Op welke manier kunnen de mensen in de toekomst wel terugkijken op onze tijd? De leerlingen gaan op zoek hun eigen verhaal om door te geven en laten dit zien in een 'selfie'.

Nu voor de toekomst

Mijn verhaal

Zelfportret

De verhalendoos

Introductie

In de vorige les hebben de leerlingen al ervaren dat mensen en samenlevingen verschillende soorten sporen achterlaten: materieel en immaterieel. Waar hebben we het dan over? Materieel erfgoed: archeologie, landschap, monumenten, voorwerpen, documenten, kaarten, foto's. Immaterieel erfgoed: tradities, rituelen, dans, taal, muziek, verhalen.

De geschiedenis kunnen we als samenleving bewaren door bewuste keuzes te maken: het immateriële erfgoed van generatie op generatie doorgegeven: de tradities, rituelen, dansen, taal, muziek blijven uitvoeren en verhalen, anekdotes en ervaringen doorvertellen (oral history). Het materiële erfgoed kun je beschermen door er een monument van te maken of te bewaren in musea en archieven.

Welke gebeurtenis (in Zoetermeer) is in de afgelopen jaren zo groot geweest, dat wij, onze ouders en grootouders dit zich nog lang zullen herinneren? Waarschijnlijk COVID-19! Tijdens en na COVID-19 zijn er al allerlei foto's, documenten en verhalen verzameld. Stel er komt een museum over dit onderwerp, dan weten we dat we dit verhaal kunnen vertellen.

Dus als men later terugkijkt op onze tijd: Wat vinden ze dan terug, denk je? In welke vorm? Monumenten, voorwerpen, woorden, film/foto, geluidsfragmenten, harde schijven, data in de Cloud? En hoe kunnen we daar in deze tijd invloed op uitoefenen?

Oriënteren	Nu voor de toekomst	10 minuten
-------------------	----------------------------	-------------------

Opdracht

- Toon de zwart-wit foto (bijlage A: klassenfoto uit 1935) op het digibord.

Van gebeurtenissen en mensen in een ver verleden weten we soms maar heel weinig. Neem bijvoorbeeld deze klassenfoto uit 1935. Dit is foto van een 6de klas uit 1935 (groep 8 nu).

De meeste mensen op deze foto zijn waarschijnlijk al overleden en kunnen ons persoonlijk niets meer vertellen.

- Als je goed naar deze foto kijkt, welk persoon valt jou op?
- Wat zou je willen weten over deze persoon?

Reflecteren

In Zoetermeer hebben we een archief. Hier bewaren ze verhalen, geschreven documenten en foto's van plekken, gebeurtenissen en mensen uit het verleden. Wat hoop jij dat er van jouw leven wordt bewaard?

Onderzoeken	Mijn verhaal	15 minuten
--------------------	---------------------	-------------------

Opdracht

De leerlingen denken na over een gebeurtenis in hun leven, dat belangrijk voor hen is geweest. Dit is een verhaal dat ze over zichzelf willen vertellen en bewaard 'moet' blijven voor volgende generaties (kinderen, kleinkinderen, etc.)

Maak van deze gebeurtenis een woordweb: de gebeurtenis van betekenis in het midden.

Geef antwoord op de volgende vragen:

- Waar vond de gebeurtenis plaats? Beschrijf de plek
- Wie waren er bij? Noem de personen bij naam en welke relatie je met ze hebt
- Wat had je aan?
- Welke voorwerpen hebben een rol gespeeld tijdens deze gebeurtenis?
- Welke kleuren kun je je nog herinneringen?
- Hoe rook het daar?
- Welk gevoelens en gedachtes had je?

Reflecteren

Laat de leerlingen in tweetallen hun woordweb bespreken.

Uitvoeren	Zelfportret (Selfie)	15 minuten
------------------	-----------------------------	-------------------

Opdracht

Deel werkblad: 'Mijn verhaal' uit.

- Welke 10 dingen heb je nodig om de gebeurtenis, die voor jou belangrijk is, te vertellen? Denk aan: voorwerpen (bv.: medaille, knuffel), document (bv.: rapport, dagboek), geluiden (bv.: favoriete nummer), geur, etc....

- Vertel waarom dit belangrijk is voor het verhaal en wat dit zegt over jou,.
- Maak een keuze: welke 3 van 10 dingen moeten zeker worden bewaard? Omcirkel nummer.

De leerlingen vertellen hun verhaal aan de hand van drie voorwerpen en waarom juist deze drie dingen moeten worden bewaard.

Reflecteren

Besprek hoe je deze dingen het beste kunt bewaren voor de toekomst.

Evalueren

Mijn erfenis

10 minuten

Opdracht

Besprek met de leerlingen het volgende: stel je komt te overlijden ...

- Wie zal zich jou het beste kunnen herinneren?
- Wat zullen ze zich van jouw en je leven herinneren, denk je?
- Hoe kunnen ze zelf deze herinnering levend houden?

Colofon

De leerlijn Erfgoed is ontwikkeld door Angela Manders | ArteKino in opdracht van Cultuur en Techniek op School met dank aan Gemeente Zoetermeer, Stadsarchief Zoetermeer en Historisch Genootschap Oud Soetermeer.

Neem bij vragen contact op via info@cultuurentehniekopschool.nl

Voor meer informatie: www.cultuurentehniekopschool.nl

April 2024